

*Ks. dr Jerzy Gołębiowski – Warszawa-Praga.***NIEKTÓRE TEOLOGICZNE PODSTAWY DZIEWICTWA KONSEKROWANEGO.***Wstęp.*

W dekrecie poprzedzającym obrzęd konsekracji dziewic czytamy „*Konsekracja dziewic należy do najcenniejszych skarbów liturgii rzymskiej. Dziewictwo poświęcone Bogu, jako wzniosły dar, zostawił Jezus swojej Oblubienicy w dziedzictwie. Dlatego od apostoelskich czasów dziewice poświęcały swoją czystość Bogu, przez co stawały się ozdobą Mistycznego Ciała Chrystusa i obdarzały je przedziwną płodnością (...) dziewice poświęcone Bogu są obrazem Kościoła, Oblubienicy Chrystusa*”¹ Jest to chyba najbardziej jasny tekst w najnowszych dokumentach Kościoła uzasadniających konieczność szacunku, opieki i troski o tę formę życia konsekrowanego, jaki w ostatnich latach zaczyna odradzać się w Polskim Kościele. Mówiąc o teologicznych podstawach dziewictwa konsekrowanego nie sposób w krótkim referacie ukazać całego bogactwa dziewictwa, ale zatrzymajmy się na niektórych tylko aspektach, które są najbardziej istotne i dają podstawy do budowania na nich specyfiki duchowej i formacji, jak też pozwalają głębiej zrozumieć jego istotę.

W referacie przedstawię krótko historię, czyli pochodzenie stanu dziewictwa, tożsamość dziewic konsekrowanych, istotę i skutki konsekracji dziewic oraz misję dziewictwa konsekrowanego.

Pochodzenie dziewictwa konsekrowanego.

Idea dziewictwa sięga korzeniami Ewangelii i listów św. Pawła. Dlatego też dziewictwo było praktykowane w Kościele od początku. Od czasów apostoelskich Pan powoływał kobiety chrześcijańskie, aby w większej wolności serca, ciała i ducha wiązały się z Nim w sposób niepodzielny (por. 1 Kor 7 7,25.34-36; Dz 21,9). Za przyzwoleniem Kościoła podejmowały decyzję, by „ze względu na Królestwo Niebieskie” (Mt 19,12) żyć w stanie dziewictwa (por. KKK, 922).

Ze źródeł takich jak Tertulian, Cyprian, Ambroży wynika, że we wczesnym Kościele bardzo ceniono stan dziewic, który następował zaraz po stanie męczenników. Stan dziewic znajduje swoje źródło w samym Kościele. Chodzi tu o powołanie szczególnie eklezjalne.

Już w pierwszych pismach chrześcijańskich II wieku jawi się ono jako stan doskonałości.

Dziewictwo uważano za najbardziej godny pochwały stan w chrześcijaństwie, zasługujący na wielką nagrodę, gdyż przez nie ofiarowane jest Bogu to, co człowiek ma najlepszego. Dlatego wielu pisarzy wczesnochrześcijańskich podkreślało nieustannie jego wartość. „Nieskalane ciało – mówi Orygenes – jest przede wszystkim żywą podobającą się Bogu ofiarą”. Dla Metodęgo dziewice były bezkrwawym ołtarzem, z którego wznosi się kadzidło miłości.

Można powiedzieć, że dziewictwo w Kościele jest ideą, która wyrosła na gruncie samego chrześcijaństwa. Jest ono owocem Ewangelii, naśladowaniem Pana i, co bardzo wcześnie zostało powiedziane, Jego Matki Maryi.

Poświęcenie dziewic jest uważane przez Kościół jako prawdziwe zaślubiny z Chrystusem, jako więź, której naruszenie przyrównać można do cudzołóstwa. Kościół łaciński już późniejszych wiekach bardzo jasno rozróżnia między dziewicą, która złożyła proste przyrzeczenie bezżenności, i dziewicą, która w sposób uroczysty została poświęcona przez biskupa. Od tych idei bierze początek prawne ujęcie, do którego stopniowego zdefiniowania przyczynili się szczególnie najpierw Bazyli Wielki, a następnie Grzegorz Wielki, że ślub publiczny czyni następujące małżeństwo nie tylko, niedozwolonym, ale i nieważnym, tak, że takie usiłowanie powinno być tym bardziej surowo ukarane. Ostatecznie rozwój tej myśli zakończył się dopiero wraz z Soborem II Laterańskim w roku 1139.

Już w początkach Kościoła konsekrowano dziewice. Postał z tego uroczysty ryt, przez który

¹ Święta Kongregacja Kultu Bożego, *Dekret, w: Obrzęd konsekracji dziewic, Katowice 2001, s.7*

dziewica staje się osobą konsekrowaną, znakiem miłości Kościoła do Chrystusa, obrazem niebiańskiej oblubienicy i przyszłego życia.²

Prawodawstwo z tego czasu jednoznacznie stanowi, że przez „konsekrację” dziewica jest przyjmowana w „stan dziewic” a przez to między dziewicą a Chrystusem powstaje nierozdzielna więź podobna do małżeńskiej, która przetrwa śmierć.

Dziewice w owym czasie mieszkają ze swoimi rodzinami albo we własnych domach. Wiodły życie modlitwy i w swojej posłudze były do dyspozycji Kościoła, przede wszystkim przez pełnienie dzieł miłosierdzia.

Tożsamość dziewic konsekrowanych.

Dziewica jest przede wszystkim „oblubienicą Chrystusa”. To przede wszystkim jest istotą modlitwy konsekuracyjnej. Istotny rys Kościoła jako całości jest uwidoczniiony w niektórych jego członkach, na sposób uczestnictwa i zastępstwa. Dziewice, które zostały przyjęte przez biskupa diecezjalnego zgodnie z zatwierdzonym rytym liturgicznym, tworzą stałą formę życia konsekrowanego, uznaną przez Stolicę Apostolską.³

Na mocy swojej publicznej konsekracji odróżniają się od wiernych świeckich i dzielą z nimi życie świeckie pośród świata. Przez to, że nie podlegają Konstytucjom ani Statutom, różnią się też od wszystkich członków instytutów życia konsekrowanego, instytutów świeckich czy stowarzyszeń życia apostolskiego. Konsekracja różni się też od prywatnego ślubu, ponieważ chodzi o ślub publiczny, składany na ręce biskupa diecezjalnego a przez to przyjmowany w imieniu Kościoła, w którym dziewica już przez chrzest znalazła swoją ojczyznę. Powołanie do dziewictwa konsekrowanego łączy tę formę życia ze szczególną relacją wobec Kościoła. **Dziewica nie należy już do samej siebie, lecz do Chrystusa i Kościoła.** Nie da się oddzielić jednego od drugiego. Ani decyzja na takie życie, ani sposób jego prowadzenia nie mogą być traktowane jako osobista sprawa życia duchowego. Dziewica żyje w komunii z Kościołem lokalnym i Kościołem powszechnym, jest zakorzeniona w misji Kościoła diecezjalnego. Ta więź jest natury duchowej, gdyż dziewica jest powołania do „być”, a nie konsekrowana dla zadania. Diecezja ze swej strony nie bierze żadnej odpowiedzialności za „doczesne” sprawy dziewic konsekrowanych.

Istota i skutki konsekracji dziewic.

Konsekracja dziewic jest **uroczystością Kościoła**. Z tego powodu jest stosowne, by odbywała się w katedrze, jeśli okoliczności nie wskazują na inne miejsce (kaplica biskupia, kościół parafialny). Zalecane jest uczestnictwo wiernych: członków rodziny, przyjaciół, kapłanów, diakonów, osób zakonnych, katechetów i innych dziewic.

Przez obrzęd konsekracji to **sam Kościół przez urząd biskupa** konsekruje dziewicę. Przez ten obrzęd Kościół daje świadectwo swojego własnego powołania jako „Oblubienicy Chrystusa”.

Insygnia albo symbole, przyjmowane z rąk biskupa, są znakami więzi oblubieńczej (obrączka) i kościelnej (brewiarz). Również przekazanie welonu łączy dziewicę z tradycją pierwotnego Kościoła i liturgią zaślubin.

Przez konsekrację, której udziela z reguły biskup, dziewiczy związek i oddanie się Chrystusowi, którym kandydatka żyła już kilka lat (np. przez ślub prywatny), zostaje oficjalnie przyjęte i potwierdzone przez Kościół. Konsekracja nie jest, więc początkiem drogi duchowej, lecz stanowi jej środek. Dotyczy w pierwszym rzędzie nie działania (w sensie apostołatu), lecz bycia człowieka w świadectwie i „obecności”⁴. Prywatne życie dziewictwem staje się publicznym sposobem życia Kościoła.

² Por. *Wprowadzenie ogólne*, w: *Obrzęd konsekracji dziewic*, Katowice 2001, s.9

³ por. *Explanatio Kongregacji ds. liturgii (Notitiae 7 (1971) 107 i. 109n.)*; CIC, *kań. 604*; *Konstytucja apostolska Pastor Bonus* z 28 czerwca 1988, nr. 110; KKK 923; *Posynodalna adhortacja apostolska Vita Consecrata (VC) 25.03.1996, 7a*

⁴ L.Bouyer: *Frau und Kirche, Einsiedeln 1977, 78*

Z natchnienia Ducha dziewica poświęca się Panu, wkładając dłonie w dłonie biskupa i mówiąc przy tym: „W twoje ręce, wielbny ojcze, składam przed ludem Bożym moja decyzję. Przyrzekam, z pomocą Bożą, naśladować Chrystusa w stanie dziewictwa.”

Dziewica konsekrowana żyje odtąd w publicznym stanie kościelnym, stan dziewic, należącym do danego Kościoła lokalnego. Stan ten nie jest nakierowany na urząd, lecz „przede wszystkim na osobistą świętość przyjmującej go”, która w swoim życiu i posłudze – zwłaszcza modlitwy – ma odzwierciedlać dziewiczą oblubienicę Kościoła w jego relacji do Chrystusa: tylko z łaski!

Przyrzeczenie wyłącznej przynależności do Chrystusa, przyjęte przez Kościół, zgodnie z naturą takiego aktu, jest w swym zamyśle na zawsze.

Misja dziewictwa konsekrowanego.

Każde powołanie związane jest z posłaniem. Dziewictwo konsekrowane ma głęboki sens antropologiczny: Nie podważając bynajmniej wartości ludzkiej seksualności, stanowi drogę jej przemiany i znak profetyczny: „Odpowiedzią życia konsekrowanego jest przede wszystkim radosna praktyka doskonałej czystości jako świadectwo mocy Bożej miłości, działającej w ułomnej ludzkiej naturze”⁵.

Biskup powierza dziewicom kilka szczególnych prośb: „*Gorliwie módlcie się do Boga o rozszerzenie wiary i o jedność chrześcijan. Zanoście prośby za żyjących w małżeństwie. Pamiętajcie o tych, którzy zapominając ojcowskiej dobroci Boga zawiedli w miłości, i proście, aby Bóg w swoim miłosierdziu zbawił ich, chociaż na to nie zasługują*”⁶. Wzywa dziewice do darzenia szczególną uwagą słabych i poświęcenia się dziełom miłosierdzia. Dziewice nie mają tytułu do jakichkolwiek kościelnych posług czy zadań w diecezji. Jednak biskup może prosić je o szczególną pomoc, szczególnie w posłudze modlitwy. Dziewica konsekrowana powinna wyróżniać się wielką miłością do Kościoła i głęboką jednością z hierarchią kościelną. Ponadto powinna mieć dobrą formację w powołaniu, w wierze Kościoła, we własnym zawodzie i swoich charyzmatkach.

Wnioski.

Powołanie do tej formy życia zakłada od strony historii zbawienia wcielenie i epifanię Syna Bożego w ciele i jego oblubieńcze przymierze z Dziewicą Kościołem (por. Ef 5,25nn; 32). Jedynie odwołując się do tego można uzasadnić konsekrację dziewic.

Dziewica konsekrowana jest powołana do tego, by przez swoje bycie w cichości była znakiem Kościoła-oblubienicy w jej niepodzielnej więzi z Chrystusem. Jej życie jest i ma być życiem w Nim i z Nim, „ukryte w Bogu” (Kol 3,3), jednocześnie życiem w czujnym i miłosnym oczekiwaniu na przychodzącego Pana. Ten eschatologiczny wymiar nadziei musi jak najgłębiej naznaczyć życie dziewicy konsekrowanej, reprezentującej cały Kościół.

Eschatologiczny wymiar życia dziewicy konsekrowanej zawiera w sobie jednocześnie gotowość, by dla zabawienia człowieka brać udział w owej „walce duchowej”, w owej „stałej konfrontacji ze złem”, w której uczestniczy „nasza matka Kościół” i który „formuje w nim obraz niewiasty, Matki Mesjasza”. Tak powiedział Papież Jan Paweł II do członków wspólnot życia konsekrowanego w Altötting, nawiązując do walki apokaliptycznego smoka z niewiastą, „wielkim znakiem” czasów ostatecznych (por. Ap 12). W naszych czasach, gdy tak wielu ludzi „szuka mieć kosztem być”, dziewica włączona jest w tę wielopłaszczyznową walkę „jakby z urzędu”. Ma starać się świadczyć sobą samą: „Bez Niego wszystko to za mało”⁷.

Do istoty powołania dziewicy konsekrowanej należy to, że przynagła ją ono do mocnego zaangażowania apostołskiego: do świadectwa wiary pośrodku świata, któremu Bóg staje się obcy albo, który przeciw Bogu się buntuje, do posługi miłości w Kościele i świecie w obliczu nędzy duchowo-moralnej i materialnej.

⁵ VC 88, por. 87

⁶ Homilia, w: *Obrzęd konsekracji dziewic, Katowice 2001, s.20*

⁷ *Jan Paweł II w Altötting, 1980*